

ช่องทางการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา

การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยและกัมพูชา ดังสังเกตได้จากมูลค่าการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชาที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 80 ของมูลค่าการค้ารวมระหว่างสองประเทศ เนื่องจากไทยและกัมพูชามีพรมแดน ติดต่อกันเป็นระยะทางยาวประมาณ 800 กิโลเมตร ทำให้ประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อกับกัมพูชาใน 7 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด ทั้งนี้ การค้าชายแดนของไทยและกัมพูชาส่วนใหญ่ มักดำเนินการผ่านจุดผ่านแดนถาวร ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 แห่ง ดังนี้

- **จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก-ปอยเปต** เชื่อมระหว่างตำบลคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว กับตำบลปอยเปต อำเภอโอโฉรวร จังหวัดบันเตียเมียนเจย ทั้งนี้ จากตำบลปอยเปตสามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองสำคัญของ กัมพูชา โดยผ่านเส้นทางหลักของกัมพูชา 2 เส้นทาง ได้แก่

- » **เส้นทางหมายเลข 5** จากตำบลปอยเปตใช้เส้นทางหมายเลข 5 สู่อำเภอศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย ผ่านไปยังจังหวัดพระตะบอง จังหวัดโพธิสัตว์ จังหวัดกัมปงชนัง เข้าสู่กรุงพนมเปญ ระยะทางรวม 410 กิโลเมตร

- » **เส้นทางหมายเลข 5 และเส้นทางหมายเลข 6** จากตำบลปอยเปตใช้เส้นทางหมายเลข 5 สู่อำเภอศรีโสภณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย จากนั้นใช้เส้นทางหมายเลข 6 เพื่อไปยังจังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดกัมปงชนม เข้าสู่กรุงพนมเปญ ระยะทางรวม 470 กิโลเมตร

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณสินค้าที่ขนส่งจากไทยผ่านเส้นทางแต่ละสายดังกล่าว จะนำไป จำหน่ายตามจังหวัดชายแดนของกัมพูชาก่อนเข้าสู่กรุงพนมเปญ อีกร้อยละ 20 นำไปจำหน่ายในกรุงพนมเปญโดยตรง ที่เหลือ ร้อยละ 50 เป็นการส่งต่อจากกรุงพนมเปญไปยังเวียตนาม สินค้าส่งออกสำคัญของไทยที่ผ่านจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก ได้แก่ เลือ้เซ็ด เลือ้สุทและกางเกง ปูนซีเมนต์ ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ และรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้ การค้าชายแดนผ่าน จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกมีมูลค่ามากที่สุดเมื่อเทียบกับการค้าผ่านช่องทางอื่น ๆ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 50 ของมูลค่า การค้าชายแดนไทย-กัมพูชาทั้งหมด จุดเด่นของจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ คือ บริเวณใกล้เคียงเป็นที่ตั้งของตลาดโรงเกลือ ซึ่งเป็นตลาดการค้าชายแดนขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และเป็นแหล่งกระตุ้นกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจ ทำให้ มีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกและบริเวณใกล้เคียง มีความคึกคักขึ้น

- **จุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก-จามเยียม** เชื่อมระหว่างตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด กับบ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง มีเส้นทางหมายเลข 48 ของกัมพูชาเชื่อมต่อไปยังอำเภอสะแรมเมิล จังหวัดเกาะกง จากนั้นใช้เส้นทางหมายเลข 4 ลงใต้เพื่อต่อไปยังกรุงสีหนุวิลล์ (เป็นที่ตั้งของท่าเรือสีหนุวิลล์ ซึ่งเป็นท่าเรือนานาชาติ ขนาดใหญ่และสำคัญที่สุดของกัมพูชา) หรือใช้เส้นทางหมายเลข 4 ขึ้นเหนือเพื่อต่อไปยังกรุงพนมเปญ

จุดเด่นของจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ คือ บริเวณจังหวัดเกาะกงของกัมพูชาเป็นพื้นที่ที่พัฒนาภายใต้ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Cross Border Economic Zone) ซึ่งประกอบด้วยโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เกาะกง โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน

โครงการส่งเสริมการประมงชายฝั่ง โครงการเมืองคู่แฝดเกาะกง-ตราด เป็นต้น ทั้งนี้ มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย และกัมพูชาผ่านจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้มีสัดส่วนร้อยละ 30 ของมูลค่าการค้าชายแดนรวมระหว่างไทย-กัมพูชา

- **จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม-โอรส์เม็ต** เชื่อมระหว่างตำบลด่าน อำเภอทาบเซียง จังหวัดสุรินทร์ กับตำบลโอรส์เม็ต อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี โดยจากนั้นใช้เส้นทางหมายเลข 68 เพื่อต่อไปยังเส้นทางหมายเลข 6 ก่อนเข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดกัมปงธม จังหวัดกัมปงจาม ก่อนใช้เส้นทางหมายเลข 7 เข้าสู่เวียดนามที่ด่าน Xa Mat ในจังหวัด Tay Ninh ของเวียดนาม

สินค้าส่งออกสำคัญของไทยผ่านจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องดื่ม (โดยเฉพาะเบียร์) รถจักรยานยนต์เก่า ปูนซีเมนต์ และเครื่องปรับอากาศ เป็นต้น โดยประมาณร้อยละ 30-40 เป็นการจำหน่ายให้แก่ จังหวัดรายทางที่เส้นทางต่าง ๆ ผ่าน ที่เหลือประมาณร้อยละ 60-70 ส่งต่อไปจำหน่ายยังเวียดนาม

- **จุดผ่านแดนถาวรบ้านผักกาด-ไพลิน** เชื่อมระหว่างตำบลบ้านผักกาด อำเภอปองน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี กับบ้านคลองจะกรอม เขตปกครองพิเศษไพลิน (กรุงไพลิน) จากกรุงไพลินสามารถใช้เส้นทางหมายเลข 57 ต่ไปยัง จังหวัดพระตะบอง (ระยะทาง 93 กิโลเมตร) ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า สินค้าส่งออกจากจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ ส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายในกรุงไพลิน ที่เหลือจะส่งต่อไปยังจังหวัดพระตะบองและจังหวัดรายทางอื่น ๆ ก่อนเข้าสู่ กรุงพนมเปญ

- **จุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม-กร็อมเรียง** เชื่อมระหว่างตำบลบ้านแหลม อำเภอปองน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี กับ บ้านกร็อมเรียง อำเภอกร็อมเรียง จังหวัดพระตะบอง จากจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้สามารถต่อไปยังตัวจังหวัดพระตะบอง (ระยะทางประมาณ 105 กิโลเมตร) จากนั้นใช้เส้นทางหมายเลข 5 เข้าสู่กรุงพนมเปญ (ระยะทาง 290 กิโลเมตร)

- **จุดผ่านแดนถาวรช่องสะง่า-อัลลองเวง** เชื่อมระหว่างบ้านสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ กับอำเภอ อัลลองเวง จังหวัดอุดรธานี โดยสามารถใช้เส้นทางหมายเลข 67 จากช่องสะง่า ผ่านอัลลองเวง เข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบ (รวมระยะทาง 163 กิโลเมตร) สินค้าส่งออกสำคัญของไทยที่ผ่านจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง รถแทรกเตอร์เก่า สินค้าอุปโภคบริโภค กระเบื้องมุงหลังคา ปูนซีเมนต์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เส้นทางลำเลียงสินค้าสายต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อจากจุดผ่านแดนถาวรทั้ง 6 แห่ง ทุกเส้นทางสามารถมุ่งสู่ กรุงพนมเปญซึ่งเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญที่สุดของกัมพูชา ทั้งนี้ สินค้าที่ส่งออกจากไทยไป กัมพูชาผ่านการค้าชายแดนราวร้อยละ 35 ส่งไปจำหน่ายยังกรุงพนมเปญ ก่อนกระจายต่อไปให้ผู้ค้าส่งและค้าปลีก ขณะที่สินค้านำเข้าร้อยละ 30 ส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดรายทางที่เส้นทางเหล่านั้นผ่าน สำหรับสินค้าที่เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 35 ส่งออกต่อไปยังเวียดนาม

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจ ฝ่ายวิชาการ

เมษายน 2549